

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP – 4101-03-03/2013
P/13/169

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/169 – Organizacja sieci dróg powiatowych i gminnych z uwzględnieniem efektów realizacji <i>Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych</i>
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Kontrolę przeprowadziła na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK ¹ Elżbieta Mularczyk-Malec, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 82997 z dnia 15 kwietnia 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy, 46-050 Tarnów Opolski, ul. Dworcowa 6 ² .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wójt Gminy Tarnów Opolski Zygmunt Cichoń do dnia 12 grudnia 2010 r., a od 13 grudnia 2010 r. - Krzysztof Mutz. (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości³ działalność kontrolowanej jednostki w latach 2010-2013 (I kwartał) w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższą ocenę uzasadnia prawidłowe przeprowadzenie postępowań dotyczących wyłonienia wykonawców przebudowy i remontów dróg współfinansowanych ze środków budżetu państwa w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych⁴ oraz należyte zabezpieczenie w umowach zawartych z wykonawcami interesów Gminy, rzetelne sporządzenie wniosków o dofinansowanie środkami pochodzącymi z budżetu państwa projektów zrealizowanych w ramach NPPDL, ich rozliczenie zgodnie z warunkami umów zawartych z Wojewodą Opolskim oraz rzetelne sporządzenie sprawozdań w ww. zakresie. Przy formułowaniu powyższej oceny NIK uwzględniła również prowadzenie okresowych pięcioletnich kontroli stanu dróg zgodnie z wymogami określonymi w art. 62 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*⁵ oraz dobry stan techniczny dróg wyremontowanych w ramach NPPDL.

Negatywnie oceniono natomiast w szczególności: nieopracowanie projektu planu rozwoju sieci drogowej, do opracowania którego obligował zarządcę dróg art. 20 pkt 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. *o drogach publicznych*⁶, nieprowadzenie wymaganych przepisami art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane* okresowych

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.).

² Dalej: Urząd.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dalej: NPPDL.

⁵ Dz. U. z 2010 r. nr 243 poz. 1623 ze zm., dalej: ustawa *Prawo budowlane*.

⁶ Dz. U. z 2013 r. poz. 260.

kontroli stanu technicznego dróg, nieaktualną i niekompletną ewidencję zarządzanych dróg oraz nieprowadzenie dzienników ich objazdu, co stanowiło naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. *w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom*⁷. Kontrola wykazała także nieprawidłowości w zakresie oznakowania dróg oraz związane z realizacją procesu inwestycyjnego polegające na nienaliczeniu wykonawcy kary umownej w kwocie 4 472,06 zł z tytułu nieterminowego wykonania remontu ul. Odrzańskiej w miejscowości Przywory, a także nieegzekwowaniu od inspektora nadzoru rzetelnego dokumentowania wykonywanych obowiązków określonych w specyfikacjach technicznych wykonania i odbioru robót.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania zarządcy w zakresie zapewnienia właściwego stanu technicznego gminnej sieci drogowej

Opis stanu faktycznego

Wójt Gminy Tarnów Opolski⁸ realizował zadania zarządcy dróg gminnych m.in. w zakresie planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg przy pomocy pracowników Referatu Gospodarki Terenowej, Inwestycji i Ochrony Środowiska Urzędu^{9,10}. Numery dróg gminnych zostały nadane przez Zarząd Województwa Opolskiego uchwałą nr 355/2003 z dnia 13 maja 2003 r. na podstawie art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy *o drogach publicznych*. W kontrolowanym przez NIK okresie zarządca dróg nie nadawał numerów ewidencyjnych nowym odcinkom dróg na podstawie § 5 ust. 1 rozporządzenia *w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych*.

(dowód: akta kontroli str. 5-14, 15-18, 25-33)

Długość dróg publicznych na terenie Gminy w latach 2010-2012 wynosiła 114,7 km i do końca 2013 r. nie są przewidywane zmiany. Sieć dróg publicznych stanowiły głównie drogi gminne (58,2%), obejmujące 88 odcinków dróg o łącznej długości 66,8 km. Drogi publiczne o długości 47,9 km zaliczane do pozostałych kategorii dróg stanowiły łącznie 41,8%, w tym: drogi powiatowe - 35,3 km (30,8%), wojewódzkie - 5,0 km (4,4%) i krajowe - 7,6 km (6,6%). Gęstość sieci dróg w kontrolowanym okresie wynosiła 1,4 km/km². Poziom dekapitalizacji dróg gminnych¹¹ w badanym okresie wynosił 16,7%.

Kierownik Referatu GT wyjaśnił, że poziom dekapitalizacji dróg gminnych ustalony został szacunkowo przez pracownika merytorycznie odpowiedzialnego na podstawie posiadanej wiedzy wynikającej z wiosennej objazdowej kontroli stanu technicznego

⁷ Dz. U. Nr 67, poz. 582, dalej: rozporządzenie *w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych*.

⁸ Dalej: Wójt.

⁹ Dalej: Referat GT.

¹⁰ Regulamin Organizacyjny Urzędu Gminy Tarnów Opolski - Zarządzenie. Wójta: nr OR-152-50/09 z 30 grudnia 2009 r. ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami nr: OR-152-44/10 z 30 listopada 2010 r., OR 120.2.2011 z 7 lutego 2011 r. i nr OR.0120.1.3.2013 z 10 stycznia 2013 r.

¹¹ Stosunek długości dróg gminnych wymagających remontu do całkowitej długości dróg gminnych (w %).

dróg gminnych¹². Wskaźnik ten uwzględnia również drogi, na których aktualnie trwają prace związane z budową kanalizacji sanitarnej. Po zakończeniu ww. robót i odtworzeniu ich nawierzchni w 2013 r. wartość wskaźnika dekapitalizacji dróg gminnych dynamicznie się zmieni i ulegnie gwałtownej poprawie.

(dowód: akta kontroli str. 21-24, 68, 422-423)

Wydatki na drogi publiczne w latach 2010-2013 (I kwartał) wyniosły łącznie 1 022 tys. zł, z tego w latach 2010-2012 odpowiednio: 510, 419, 93 tys. zł. W ww. kwocie wydatków 725 tys. zł (70,9%) stanowiły wydatki na zadania inwestycyjne, a 297 tys. zł (29,1%) na remonty dróg. W kontrolowanym okresie Gmina zrealizowała dwa zadania dofinansowane środkami budżetu państwa w ramach NPPDL (łącznie na kwotę 462 tys. zł): w 2010 r. – *Remont drogi gminnej ul. Odrzańskiej w miejscowości Przywory*¹³ o wartości 210 tys. zł i w 2011 r. – *Modernizację i remont drogi gminnej ul. Krasickiego w miejscowości Kąty Opolskie*¹⁴ o wartości 252 tys. zł. Pozostałe zadania inwestycyjne na łączną kwotę 263 tys. zł (w latach 2010-2012 odpowiednio: 193, 65, 5 tys. zł) oraz zadania remontowe na kwotę 297 tys. zł (odpowiednio: 107, 102, 88 tys. zł) Gmina sfinansowała w całości ze środków własnych. W I kwartale 2013 r. nie ponoszono wydatków na remonty i budowę dróg. Oprócz ww. wydatków na drogi publiczne, Gmina wydatkowała w 2010 r. środki własne w wysokości 288 tys. zł na remonty dróg wewnętrznych.

Według wyjaśnień Kierownika Referatu GT znaczny spadek kwoty wydatków na remonty dróg gminnych w 2012 r. w porównaniu z wydatkami w latach 2010-2011 spowodowany był bardzo dużymi wydatkami na budowę kanalizacji i wymianę/przebudowę sieci wodociągowej w latach 2012-2013 (ok. 10,5 mln zł), w związku z czym środki przewidziane w budżecie Gminy na remonty dróg były ograniczone i zostały wykorzystane prawie w całości.

(dowód: akta kontroli str. 91-94, 195, 422-423)

W ramach zarządzania siecią dróg gminnych, Referat GT - stosownie do zapisów art. 20 pkt 9 ustawy *o drogach publicznych* prowadził m.in. ewidencję dróg w podziale na klasy dróg (lokalne i dojazdowe). Wykazy dróg na odcinkach poza granicami administracyjnymi miast zostały sporządzone według stanu na 31 grudnia 2004 r. odrębnie dla dróg klasy L (lokalne) i D (dojazdowe). Wykazy te zawierały odpowiednio: 16 odcinków dróg lokalnych o łącznej długości 37,7 km oraz 72 odcinki dróg dojazdowych o łącznej długości 29,037 km. Książki dróg zostały sporządzone w lipcu 2004 r. odrębnie dla każdego odcinka drogi (88), przy czym w siedmiu przypadkach dokonano aktualnych wpisów na dzień 31 grudnia 2009 r. W marcu 2013 r., przed rozpoczęciem kontroli NIK, zarządca zlecił firmie zewnętrznej aktualizację książek dróg.

(dowód: akta kontroli str. 19-20, 34-41, 69-71)

Okresowa pięcioletnia kontrola stanu dróg, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy *Prawo budowlane*, została przeprowadzona w okresie od 20-27 kwietnia 2009 r. przez Z.B. ówczesnego kierownika Referatu GT, który posiadał uprawnienia budowlane (nr 189/02/S i nr OPL/0136/OWOS/05)¹⁵, spełniające wymagania

¹² Nie prowadzono okresowych rocznych kontroli stanu technicznego dróg, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

¹³ Dalej: remont ul. Odrzańskiej.

¹⁴ Dalej: remont ul. Krasickiego.

¹⁵ Do kierowania i nadzorowania robót budowlanych bez ograniczeń w specjalności konstrukcyjno-budowlanej i instalacyjnej w zakresie sieci, instalacje i urządzenia ciepłne, wentylacyjne, gazowe, wodociągowe i kanalizacyjne.

określone w art. 62 ust. 4 ww. ustawy oraz był członkiem Śląskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa od 19 grudnia 2002 r. (nr ewid. SLK/BO/08455/02).

(dowód: akta kontroli str. 62-67, 387-390)

W kontrolowanym okresie Wójt rzetelnie sporządzał i terminowo (do dnia 31 marca każdego roku) przekazywał do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad¹⁶ roczne informacje o sieci dróg publicznych poza granicami administracyjnymi miast, o których mowa w § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie trybu sporządzania informacji oraz gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych, obiektach mostowych, tunelach i promach¹⁷. Dane zawarte w informacjach wynikały z posiadanej ewidencji oraz dokumentów źródłowych.

(dowód: akta kontroli str. 50-61)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gmina nie posiadała planu rozwoju sieci drogowej. Do opracowania projektu planu rozwoju sieci drogowej obliguje zarządcę art. 20 pkt 1 ustawy o drogach publicznych. Brak ww. planu nie pozwalał na kompleksowe rozwiązywanie problemów drogowych występujących na obszarze Gminy.

S. H. Inspektor w Referacie GT wyjaśniła, że w 2006 r. (po przejęciu obowiązków w zakresie zarządzania siecią dróg) informowała ówczesnego kierownika Referatu o konieczności opracowania projektu planu rozwoju sieci drogowej.

Kierownik Referatu GT (zatrudniony od 17 marca 2010 r.) wyjaśnił, iż z powodu ograniczonych środków budżetowych w pierwszej kolejności realizowane są najważniejsze zadania własne Gminy, co było główną przyczyną nieopracowania planu rozwoju sieci drogowej. Elementy ww. planu zawierało natomiast *studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy*, składające się z dwóch części: 1/ kierunki zagospodarowania i zasady polityki przestrzennej oraz 2/ uwarunkowania rozwoju (w dziale Kierunki rozwoju komunikacji). Dodał ponadto, iż teren prawie całej Gminy, a tereny zabudowane w 100%, objęte są obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego, które określają m.in. kierunki rozwoju sieci drogowej.

(dowód: akta kontroli str. 72-78, 83, 89-90)

W sprawie nieopracowania projektu planu rozwoju sieci drogowej Wójt wyjaśnił, iż: elementy planów rozwoju sieci drogowej ujęte są w innych dokumentach obowiązujących i przyjętych przez Gminę, które są okresowo sporządzane i weryfikowane zgodnie z art. 35 ustawy o drogach publicznych. W budżecie na 2013 r. Gmina zabezpieczyła środki i zamierza w bieżącym roku przystąpić do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy będącym podstawą do sporządzenia zmian w planach zagospodarowania przestrzennego ze względu na obecne potrzeby Gminy i mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 381-382, 425-426)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli fakt, iż elementy planu rozwoju sieci drogowej zawarte są w innych dokumentach, jak również wskazywany w wyjaśnieniach argument dotyczący sytuacji finansowej Gminy, nie zwalniał zarządcy dróg z obowiązku realizacji zadań ustawowych, dotyczących planowania rozwoju sieci dróg na terenie Gminy.

¹⁶ Dalej: GDDKiA.

¹⁷ Dz. U. Nr 67, poz. 583.

2. Założona w 2004 r. ewidencja dróg nie była na bieżąco aktualizowana, pomimo wymogu wynikającego z § 16 rozporządzenia w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, zgodnie z którym aktualizacji ewidencji dokonuje się na bieżąco, nie później niż do końca pierwszego kwartału każdego roku kalendarzowego za rok kalendarzowy bezpośrednio poprzedzający. W badanym okresie książki dróg były również niekompletne, gdyż nie zawierały obligatoryjnych wpisów dotyczących m.in. wykazu dzienników objazdu dróg, protokołów odbioru robót remontowych i modernizacyjnych, protokołów kontroli okresowych stanu technicznego odcinków dróg. Ostatnie wpisy dokonane w siedmiu z 88 książek dróg (8%) nosiły datę 31 grudnia 2009 r. Skutkowało to brakiem aktualnych i kompletnych danych dotyczących dróg gminnych.

(dowód: akta kontroli str. 42-49, 69-71)

S. H. inspektor w Referacie GT wyjaśniła, iż z uwagi na *pracochętność i bardzo duży zakres prac przypisanych jej stanowisku nie miała możliwości na bieżąco aktualizować wpisów we wszystkich książkach dróg*. Kierownik Referatu GT z kolei wyjaśnił, iż *główną przyczyną nieaktualizowania książek dróg były ograniczone środki finansowe na zlecenie wykonania przedmiotowej aktualizacji*.

(dowód: akta kontroli str. 72-76, 77-78, 83, 89-90)

3. Zarządca dróg gminnych w latach 2010-2013 (I kwartał) nie realizował obowiązków określonych w § 11 ww. rozporządzenia, tj. nie prowadził dzienników objazdu dróg.

Inspektor S. H. wyjaśniła, że nie prowadziła dzienników objazdu dróg, gdyż zadania zwykłego zarządu drogami przypisane są w Urzędzie tylko jednej osobie. W okresach wiosennych dokonywała przeglądów dróg pod kątem ich stanu technicznego, nie posiada natomiast uprawnień budowlanych (drogowych lub podobnych). Wyjaśniła ponadto, że remonty bieżące dróg gminnych wykonywane są corocznie w okresie wiosennym po ustaleniu zakresu prac i analizie wniosków w tym zakresie. Kierownik Referatu GT w sprawie nieegzekwowania od ww. pracownika należytego wykonywania obowiązków wyjaśnił, że Pani inspektor ds. dróg S.H. *na bieżąco wywiązywała się ze swoich obowiązków na miarę możliwości przerobowych oraz możliwości finansowych budżetu Gminy. Prowadzi ponadto sprawy dot. dodatków mieszkaniowych, zieleni, oświetlenia ulicznego i porządku publicznego*.

(dowód: akta kontroli str. 75-78, 83, 89-90, 380)

Wójt w sprawie niekompletnej i nieaktualnej ewidencji dróg wyjaśnił, że ewidencja dróg prowadzona przez Gminę została skierowana w marcu br. do zaktualizowania wraz z założeniem brakujących książek dróg i dzienników objazdu dróg, natomiast osobą odpowiedzialną za prawidłowe prowadzenie ww. ewidencji dróg po jej aktualizacji oraz dzienników objazdu dróg jest pracownik merytoryczny ds. dróg, dodatków mieszkaniowych i oświetlenia ulicznego w Referacie GT.

(dowód: akta kontroli str. 381-382, 425-426)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W powyższym zakresie NIK zauważa, że wskazywany w wyjaśnieniach szeroki zakres obowiązków pracowników oraz ograniczone środki finansowe nie mogą stanowić usprawiedliwienia dla zaniechania realizacji prawnych obowiązków zarządcy dróg. Brak aktualnej ewidencji, zawierającej pełne informacje o stanie technicznym zarządzanych dróg, ograniczał możliwość prowadzenia planowej gospodarki drogami, tj. należyte wykonywanie czynności związanych z bieżącym

utrzymaniem, remontami, przebudową, a także zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu drogowego.

4. W kontrolowanym przez NIK okresie nie przeprowadzono okresowych rocznych kontroli stanu dróg, wymaganych przepisami art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane* oraz okresowych kontroli stanu dróg, o których mowa w art. 20 pkt 10 ustawy *o drogach publicznych*.

Kierownik Referatu GT wyjaśnił, iż stan dróg gminnych jest mu doskonale znany m.in. poprzez ciągle ich monitorowanie przy okazji bieżącej kontroli inwestycji, przeprowadzanych remontów i innych czynności wykonywanych w terenie. Prawie wszyscy pracownicy Urzędu mieszkają na terenie Gminy i na bieżąco informują o stanie dróg. Corocznie w okresie wiosennym przeprowadza się objazdowe przeglądy dróg w zakresie oceny stanu technicznego, jednak ze względu na koszty związane ze zleceniem ich osobie posiadającej odpowiednie uprawnienia kierunkowe, przeglądy te wykonywane są przez pracowników Referatu. W trakcie ww. przeglądów sporządzane są notatki robocze, a zawarte w nich informacje łącznie z wnioskami mieszkańców o remonty i wykonanie dróg, podawane są jako propozycje do planu budżetu i planu inwestycyjnego. W razie wątpliwości zasięga się również bezpłatnej opinii osób posiadających uprawnienia drogowe. Mimo ograniczonych możliwości budżetowych Gmina stara się w możliwie dostępny sposób wykonywać swoje zadania.

(dowód: akta kontroli str. 62-63, 66, 72-74, 77, 89-90)

Wójt w sprawie braku rocznych kontroli okresowych dróg wyjaśnił, że: *okresowe kontrole stanu dróg gminnych obejmujące m.in. ocenę stanu technicznego i jego wpływ na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego są wykonywane w ramach wiosennych objazdowych przeglądów dróg przez pracowników merytorycznie odpowiedzialnych tj. pracownika ds. dróg oraz pracownika ds. inwestycji i remontów. Pracownicy merytoryczni jak również pozostali pracownicy Urzędu w czasie wykonywania codziennych rutynowych czynności również na bieżąco kontrolują stan dróg. Zauważone podczas przeprowadzanych objazdowych kontroli wiosennych i bieżących zagrożenia wynikające ze złego stanu dróg są w miarę możliwości finansowych na bieżąco usuwane lub planowane do wykonania w najbliższym terminie. W wyniku kontroli, drogi wymagające remontów bądź w razie potrzeby utworzenia zgodnie z planem miejscowym, z uwzględnieniem wniosków, są zgłaszane do projektu planu budżetu i po zabezpieczeniu środków realizowane.*

(dowód: akta kontroli str. 381-382, 425-426)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela przedstawionego w wyjaśnieniach stanowiska, iż dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego wystarczające jest monitorowanie stanu technicznego zarządzanych dróg gminnych przy okazji wykonywania innych bieżących zadań w terenie. Warunek sformułowany przez ustawodawcę w art. 62 ust. 4 ustawy *Prawo budowlane*, by kontrole okresowe, zarówno roczne jak i pięcioletnie, przeprowadzały osoby posiadające stosowne uprawnienia budowlane, świadczy o ich znaczeniu dla bezpieczeństwa użytkowników dróg. W ocenie NIK, nieprawidłowości w zakresie prowadzenia dokumentacji dróg, jak również niedokonywanie okresowych przeglądów ich stanu technicznego skutkują niepełną znajomością przez zarządcę stanu technicznego gminnej sieci drogowej.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

2. Zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego

Opis stanu
faktycznego

2.1. W kontrolowanym okresie projekty stałej organizacji ruchu drogowego na etapie przygotowywania dokumentacji technicznej zadań inwestycyjnych, w tym dla projektów realizowanych w ramach NPPDL, na zlecenie Gminy sporządzały osoby posiadające stosowne uprawnienia. Gmina gromadziła zatwierdzone projekty organizacji ruchu, nie prowadziła jednak ich ewidencji, co uniemożliwiało określenie liczby zatwierdzonych projektów dla dróg gminnych zarządzanych przez Wójta.

Na podstawie informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od Starosty Opolskiego¹⁸ ustalono, iż do dnia 31 marca 2013 r. stała organizacja ruchu drogowego, określająca m.in. lokalizację znaków drogowych, sygnalizacji i urządzeń bezpieczeństwa ruchu, została zatwierdzona dla 33 dróg gminnych (37,5%), przy czym w przypadku czterech dróg organizacja ruchu nie została wprowadzona w wyznaczonym terminie, a projekty decyzją Starosty zostały unieważnione. W latach 2010-2013 (I kwartał) Starosta zatwierdził projekty stałej organizacji ruchu dla dróg gminnych nr: 105035 (ul. Krótka w m. Kosorowice), 105021 (ul. Nałkowskiej w m. Kąty Opolskie), 105022 (ul. Krasickiego) oraz 105063 (ul. Św. Marcina w Tarnowie Opolskim) i 105026 (ul. Zakładowa w m. Przywory). Gmina posiadała również projekt stałej organizacji ruchu obejmujący 18 ulic w ciągu dróg gminnych (w tym ul. Kopernika i ul. Św. Marcina) oraz dwóch dróg powiatowych (nr 1712 i 1767) w m. Tarnów Opolski, zatwierdzony przez Starostę Opolskiego (we wrześniu 2009 r.), którego nie zrealizowano w pierwotnym terminie (do 31 grudnia 2010 r.) w związku z budową kanalizacji i brakiem środków finansowych w budżecie Gminy w latach 2010-2012. Na wniosek Wójta Starosta wyznaczył nowy termin realizacji projektu do 31 grudnia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 81, 86-88, 361-362, 424)

Wójt w sprawie nieopracowania projektów organizacji ruchu dla pozostałych dróg gminnych wyjaśnił, że *Gmina w ramach posiadanych środków realizowała projekty stałej organizacji ruchu na drogach gminnych, które były opracowywane i wprowadzane przy realizacji poszczególnych inwestycji z zakresu dróg.*

W sprawie niewprowadzenia zatwierdzonych projektów organizacji ruchu Wójt oraz inspektor S.H. wyjaśnili, iż Gmina w 2010 r. ubiegała się o dofinansowanie realizacji robót drogowych na ul. Leśnej, Piaskowej i Polnej w Tarnowie Opolskim oraz na drodze gminnej Tarnów Opolski-Nakło. Ze względu na nieotrzymanie dofinansowania oraz ograniczone możliwości finansowe, Gmina nie mogła wykonać planowanych zadań we własnym zakresie i wprowadzić nowych projektów organizacji ruchu, które w konsekwencji straciły ważność.

(dowód: akta kontroli str. 381-382, 425-426, 469)

Z informacji uzyskanych od Zastępcy Naczelnika Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji¹⁹ w Opolu w trybie art. 29 ust.1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wynika, że w latach 2010-2013 (I kwartał) na drogach gminnych zarządzanych przez Wójta miały miejsce dwa wypadki drogowe (po jednym w latach 2010-2011) oraz dziewięć kolizji drogowych (cztery - w 2010 r., jedna - w 2011 r. oraz po dwie w 2012 r. i w I kwartale 2013 r.). W wyniku ww. zdarzeń trzy osoby zostały ranne (dwie - w 2010 r. i jedna - w 2011 r.), nie było ofiar śmiertelnych. Z informacji KMP wynika, że

¹⁸ Od 2004 r. organ zarządzający ruchem drogowym na drogach zarządzanych przez Wójta Gminy Tarnów Opolski.

¹⁹ Dalej: KMP.

w 2012 r. odnotowano jedną kolizję drogową, której przyczyną był zły stan techniczny drogi²⁰, a zarządca drogi podjął działania i usunął stwierdzoną nieprawidłowość. Według ww. informacji, Komendant Miejski Policji w Opolu w kontrolowanym okresie nie kierował do zarządcy dróg wniosków w sprawie zmiany organizacji ruchu.

(dowód: akta kontroli str. 79-80, 386)

W Urzędzie nie ustalono pisemnej procedury zapewniającej bieżące reagowanie na występujące nieprawidłowości w oznakowaniu oraz określającej częstotliwość dokonywania przeglądów i ich dokumentowania.

Kierownik Referatu GT wyjaśnił, iż *okresowe przeglądy oznakowania dróg realizowane były przez pracowników merytorycznych Referatu w trakcie wykonywania w terenie bieżących zadań wynikających z zakresu czynności. Stwierdzone przez pracowników nieprawidłowości w miarę posiadanych środków budżetowych były na bieżąco korygowane; zarządca dróg gminnych reagował na wszystkie wnioski użytkowników dróg, sołtysów, radnych, mieszkańców, pracowników Urzędu w sprawie uzupełnienia oznakowania dróg gminnych i poprawy bezpieczeństwa ruchu. Wnioski poddawano analizie pod kątem zasadności wprowadzenia zmiany, a w przypadku potwierdzenia konieczności weryfikacji istniejącego oznakowania zlecano wprowadzenie zmian do projektu stałej organizacji ruchu. Po zatwierdzeniu projektu przez Starostę w miarę posiadanych środków budżetowych dokonywano stosownych zmian w oznakowaniu. Dodał ponadto, że obowiązuje niepisana zasada, że wszelkie nieprawidłowości w oznakowaniu są usuwane niezwłocznie w miarę możliwości siłami własnymi lub zlecane specjalistycznym firmom zewnętrznym.*

(dowód: akta kontroli str. 95-96)

Zarządca drogi w kontrolowanym przez NIK okresie podejmował działania w zakresie weryfikacji istniejącego na drogach oznakowania. W sprawach dotyczących poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego do Referatu GT wpłynęło 25 wniosków, z których osiem (32%) zarządca przyjął do realizacji, 16 (64%) wniosków zostało przekazanych do realizacji innym instytucjom m.in. do Zarządu Dróg Powiatowych, GDDKiA O/Opole, Starostwa Powiatowego w Opolu. Jeden z wniosków²¹ został przez zarządcę odrzucony, gdyż propozycja wnioskodawców²² nie zapewniała rozwiązania problemu bezpieczeństwa dzieci przechodzących z budynku szkoły do hali sportowej przez drogę wewnętrzną i parking. Zdaniem Wójta rozwiązanie problemu zapewniałaby blokada parkingowa zamontowana przy wjeździe na parking, uniemożliwiałoby to jednak korzystanie z parkingu przez pracowników obu szkół.

(dowód: akta kontroli str. 97-103)

Na podstawie ww. wniosków zarządca dróg wnioskował do Starosty Opolskiego o zatwierdzenie projektów stałej organizacji ruchu drogowego, dotyczących m.in.:

- uzupełnienia oznakowania przed skrzyżowaniem ul. Zakładowej w m. Przywory (droga gminna nr 105026) z drogą wojewódzką nr 423 (termin realizacji do 7 września 2013 r.),
- montażu progów zwalniających U-16d w ciągu drogi gminnej nr 105063 (ul. Św. Marcina) w m. Tarnów Opolski w celu zapewnienia bezpiecznego

²⁰ W piśmie KMP z dnia 20 maja 2013 r. nie podano numeru drogi.

²¹ Dyrektorów Publicznej Szkoły Podstawowej i Publicznego Gimnazjum przy ul. Kopernika 10 w Tarnowie Opolskim.

²² Postawienie znaku „Uwaga dzieci”, namalowanie pasów na przejściu do hali i położenie garbów zwalniających przed wjazdem oraz szlaban na kartę lub przycisk.

wejścia/wyjścia z przedszkola publicznego (termin realizacji do dnia 31 grudnia 2013 r.)

(dowód: akta kontroli str. 84-85)

2.2. Gmina nie posiadała zatwierdzonych i wdrożonych (do dnia kontroli) projektów organizacji ruchu dla dróg gminnych, przy których zlokalizowane są placówki oświatowe. Przeprowadzone w dniach 23-24 maja 2013 r. oględziny w sąsiedztwie szkół i w miejscach szczególnie uczęszczanych przez dzieci²³ wykazały m.in. że:

- wyjścia z obiektów przedszkolnych na ul. Batorego w Kosorowicach i w Tarnowie Opolskim (ul. Św. Marcina) zabezpieczone były barierkami, uniemożliwiającymi nagłe wtargnięcie dzieci na jezdnię,
- wyjścia z obiektów szkolnych przy ul. Kopernika (po obu stronach drogi) zabezpieczone były barierkami, przejście dla pieszych nie było wyznaczone w osi wyjścia z obu budynków, przy dojeździe do szkoły umiejscowiono progi spowalniające i znaki ograniczenia prędkości do 15 km/godz.,
- przy dojeździe do Domu Dziecka na ul. Korczaka (droga wewnętrzna) umiejscowiono znak A-17 (dzieci).

(dowód: akta kontroli str. 383-385)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieoznakowanie miejsc szczególnie uczęszczanych przez dzieci w pobliżu placówek oświatowych.

Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych²⁴, znaki ostrzegawcze uprzedzają o miejscach na drodze, w których występuje lub może występować niebezpieczeństwo oraz zobowiązują uczestników ruchu do zachowania szczególnej ostrożności.

W sąsiedztwie Publicznej Szkoły Podstawowej znajdującej się przy skrzyżowaniu ul. Szkolnej z ul. Odrzańską w m. Kąty Opolskie stwierdzono brak znaku A-17 (dzieci), ostrzegającego kierowców z obu kierunków jazdy ul. Odrzańską oraz na ul. Szkolnej o możliwości wtargnięcia dzieci na jezdnię, co naruszało zapisy w pkt 2.2.19 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach²⁵. Brama wyjazdowa na ul. Szkolną, stanowiąca jedyne wyjście z ogrodzonego obiektu szkolnego (budynek szkoły, boisko, plac zabaw i parking), w trakcie oględzin była szeroko otwarta. W sytuacji gdy obie drogi gminne (ul. Szkolna i ul. Odrzańska) stanowią jedyną możliwość dojścia do szkoły i nie mają chodników ani poboczy, zdaniem NIK nawet przy niewielkim natężeniu ruchu drogowego, występuje potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych w sąsiedztwie ww. szkoły. Dlatego niezbędne jest zastosowanie znaków ostrzegawczych, iż są to miejsca szczególnie uczęszczane przez dzieci w wieku od 7 do 15 lat.

Brak znaku ostrzegawczego A-17 stwierdzono również w sąsiedztwie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum na ul. Kopernika w Tarnowie Opolskim. W ocenie NIK

²³ Szkoła Podstawowa - ul. Szkolna w m. Kąty Opolskie, Przedszkole ul. Batorego w m. Kosorowice oraz Przedszkole ul. Św. Marcina, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum oraz Hala Sportowa ul. Kopernika i Dom Dziecka ul. Korczaka w m. Tarnów Opolski.

²⁴ Dz. U. Nr 170, poz. 1393 ze zm.

²⁵ Dz. U. Nr 220, poz. 2181 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków.

prawdopodobieństwo pojawienia się dzieci i młodzieży na przejściu dla pieszych na ul. Kopernika jest bardzo duże z uwagi na przemieszczanie się pomiędzy dwoma budynkami szkoły, boiskiem i halą sportową, co stanowi potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego, w trakcie oględzin zaobserwowano przy tym znaczne nasilenie ruchu drogowego przy tych placówkach.

(dowód: akta kontroli str. 383-385)

W sprawie ww. nieprawidłowości S.H. inspektor w Referacie GT wyjaśniła, iż *zarządca budynku dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej²⁶ nie sygnalizował o sytuacjach niebezpiecznych w związku z brakiem przedmiotowego oznakowania. Za prawidłowe zabezpieczenie nieruchomości nr 303/218 i 625/218 oraz zamykanie głównej bramy wjazdowej celem wyeliminowania ewentualnego zagrożenia bezpieczeństwa dzieci odpowiedzialny jest Zarządca. Projekt organizacji ruchu zawierający dodatkowe oznakowanie ostrzegawcze A-17 „dzieci” wprowadzony zostanie przy ul. Odrzańskiej i ul. Szkolnej. Natomiast do zatwierdzonego projektu stałej organizacji ruchu na drogach powiatowych i gminnych w miejscowości Tarnów Opolski²⁷ planowane jest wprowadzenie oznakowania uzupełniającego na drodze gminnej ul. Kopernika w rejonie Publicznej Szkoły Podstawowej oraz Gimnazjum Publicznego zawierające znaki A-17 „dzieci” po obu stronach ul. Kopernika.*

(dowód: akta kontroli str. 427, 431)

2. Przed skrzyżowaniem ul. Szkolnej z ul. Odrzańską w pobliżu ww. szkoły stwierdzono uszkodzoną symbolikę znaków: A-7 (ustęp pierwszeństwa) oraz znaków A-17 (dzieci) i B-33 (ograniczenia prędkości - do 30 km/godz.) przy wyjściu z Przedszkola na ul. Św. Marcina w Tarnowie Opolskim. Znaki te nie spełniały wymagań dotyczących zapewnienia ich prawidłowej widoczności, określonych w pkt 1.2.2. załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków. Lico znaku A-7 było wyraźnie zardzewiałe, natomiast lica znaków A-17 i B-33 były niewyraźne wskutek zatarcia rysunku dzieci oraz zmianę oznaczenia dozwolonej prędkości (z 30 km/godz. na 80 km/godz.) po przemalowaniu przez osoby nieuprawnione.

(dowód: akta kontroli str. 383-385)

Inspektor S.H. wyjaśniła, iż *przy placówce przedszkolnej ul. Św. Marcina w Tarnowie Opolskim obecnie prowadzone są prace polegające na budowie kanalizacji sanitarnej. Planowana jest odbudowa drogi na całej szerokości poprzez położenie dywanika asfaltowego. Po wykonaniu prac wprowadzony zostanie projekt docelowej organizacji ruchu - montaż progów zwalniających, wymiana istniejącego oznakowania na nowe, tj. znaków drogowych A-17 oraz B-33 zgodnie z obowiązującymi przepisami. Wprowadzenie nowego oznakowania zwiększy bezpieczeństwo dzieci oraz zredukuje ograniczenie prędkości do 20 km/h. Nadmieniała jednocześnie, że znak A-7 przy ul. Szkolnej w Kątach Opolskich zostanie wymieniony w trybie pilnym.*

(dowód: akta kontroli str. 431)

---

²⁶ Decyzja Zarządu Gminy Tarnów Opolski Nr GGR – 7224/5/96 z dnia 18.04.1996 r., przekazano w zarząd na czas nieokreślony dz. nr 303/21 oraz dz. nr 625/218 km. 2 w Kątach Op., wraz z budynkami, urządzeniami, ogrodzeniem oraz placami. Brama główna wejściowa do budynku szkoły usytuowana jest na dz. nr 303/218 km.2 i cofnięta w obręb władanej działki. Na przedmiotowej działce usytuowany jest również parking na który wjeżdżają nauczyciele uczący w przedmiotowej placówce.

²⁷ Nr KM.MW.-5420-B-35/09 z dnia 22 września 2009 r.- dostosowanie oznakowania drogowego do istniejącego układu dróg - termin wprowadzenia do dnia 31 grudnia 2013 r., tj. po zakończeniu budowy sieci kanalizacyjnej i odtworzeniu nawierzchni.

Opis stanu faktycznego

2.3. W trakcie kontroli przeprowadzono oględziny stanu technicznego czterech dróg gminnych oraz ich oznakowania²⁸, w tym dwóch dróg, na których realizowane były remonty w ramach NPPDL²⁹. Stwierdzono, że stan techniczny ul. Odrzańskiej po prawie trzyletniej eksploatacji, a ul. Krasickiego po prawie dwuletniej eksploatacji, był bardzo dobry, posadowione przy nich znaki drogowe były czytelne, ruch pojazdów przebiegał bez zakłóceń, drogi te miały połączenia (odpowiednio) z drogą wojewódzką i drogami powiatowymi. Również w przypadku ul. Krótkiej i ul. Dworcowej stan techniczny dróg był odpowiednio: bardzo dobry i dobry. Oznakowanie ww. dróg było prawidłowe i zgodne z zatwierdzonymi projektami organizacji ruchu drogowego. Posadowione znaki drogowe oraz oznaczenie przejazdu kolejowego w m. Przywory były widoczne. Na objętych kontrolą drogach nie występowały niebezpieczne łuki poziome, stanowiące zaskoczenie dla kierowców lub posiadające mniejszy promień skrętu od normatywnego dla danej klasy drogi.

(dowód: akta kontroli str. 104-109, 383-385, 391-397)

2.4. Według informacji uzyskanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK od Zastępcy Naczelnika Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Opolu *przez teren Gminy przebiega droga krajowa i wojewódzka oraz szereg dróg powiatowych i gminnych, łączących gminę Tarnów Opolski z innymi ośrodkami. Występuje nakładanie się ruchu tranzytowego z ruchem lokalnym, co stwarza znaczne utrudnienia dla uczestników ruchu drogowego. Do największych zagrożeń występujących na obszarze Gminy należy: duże natężenie ruchu, zwłaszcza samochodów ciężarowych, zły stan dróg, koleiny, muldy, brak chodników, poboczy, brak bezkolizyjnych skrzyżowań, obwodnic, ścieżek rowerowych. Na chwilę obecną jedna z ważniejszych dróg powiatowych przechodząca przez teren Gminy tj. droga nr 1712, znajduje się w przebudowie co z pewnością wpłynie na poprawę bezpieczeństwa na obszarze Gminy.*

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Zgodność działań zarządcy drogi z postanowieniami uchwał Rady Ministrów w sprawie NPPDL³⁰

Opis stanu faktycznego

Szczegółowym badaniem objęto dwa projekty realizowane w ramach NPPDL w latach 2010-2011, obejmujące remonty dróg gminnych: Remont ul. Odrzańskiej w m. Przywory oraz Modernizacja i remont ul. Krasickiego w m. Kąty Odrzańskie.

Na realizację ww. zadań Gmina uzyskała dotacje celowe z budżetu państwa w łącznej kwocie 231 tys. zł (odpowiednio: 105 i 126 tys. zł), stanowiące 50% poniesionych wydatków. Środki własne z budżetu Gminy na realizację ww. zadań wyniosły 211 tys. zł (85 tys. zł w 2010 r. i 126 tys. zł w 2011 r.). Dodatkowo z innych źródeł Gmina uzyskała w 2010 r. kwotę 20 tys. zł (9,5%). Zarządca dróg gminnych dokonał wyboru remontowanych w ramach NPPDL odcinków dróg na podstawie oceny ich stanu technicznego.

²⁸ Ul. Krótka w m. Kosorowice, ul. Dworcowa w m. Przywory, ul. Odrzańska w m. Przywory oraz ul. Krasickiego w m. Kąty Opolskie.

²⁹ Ul. Odrzańska w m. Przywory oraz ul. Krasickiego w m. Kąty Opolskie.

³⁰ Uchwała nr 233/2008 Rady Ministrów z dnia 28 października 2008 r., uchwała nr 157/2009 Rady Ministrów z dnia 15 września 2009 r. i uchwała nr 174/2011 Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r.

Według wyjaśnień kierownika Referatu GT:

- w przypadku ul. Odrzańskiej w Przyworach o remoncie drogi zdecydował zły stan nawierzchni drogi (utwardzonej tłuczniem) m.in. w wyniku powodzi w 2007 r. i wnioski użytkowników drogi; został opracowany projekt i złożony wniosek o dofinansowanie; na wiosnę 2010 r. (przed rozpoczęciem remontu) stan techniczny drogi uległ dalszemu pogorszeniu w wyniku kolejnej powodzi,
- w przypadku ul. Krasickiego w Kątach Opolskich o remoncie zdecydował najgorszy stan techniczny drogi (bitumiczno-gruntowa) w ww. miejscowości, ilość mieszkańców, lokalizacja drogi oraz jej znaczenie dla powiązań komunikacyjnych pomiędzy dwiema drogami powiatowymi.

Oba zadania inwestycyjne ujęte były w wykazie wieloletnich zadań inwestycyjnych Gminy na lata: 2009-2011 (remont ul. Odrzańskiej w m. Przywory – etap I)³¹ oraz 2010-2012 (remont ul. Krasickiego w m. Kąty Opolskie)³².

(dowód: akta kontroli str. 95-96, 111-118)

Zastępca Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Opolu³³ w informacji uzyskanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wskazał, że Gmina uzyskała uzgodnienie projektu remontu drogi gminnej ul. Krasickiego w zakresie włączenia do drogi powiatowej nr 1716 O w m. Kąty Opolskie³⁴, natomiast remont ul. Odrzańskiej nie był uzgadniany z ZDP, gdyż droga ta nie posiada włączenia do drogi powiatowej.

(dowód: akta kontroli str. 82, 193-194)

Wnioski o dofinansowanie obu remontów dróg w ramach NPPDL Gmina złożyła do Wojewody Opolskiego w dniu 29 września 2009 r. Dane zawarte we wnioskach były zgodne ze stanem faktycznym i wynikały m.in. z dokumentacji projektowej. Całkowitą wartość brutto zadania określono na podstawie kosztorysu inwestorskiego.

(dowód: akta kontroli str. 119-139, 196-217)

Terminy realizacji ww. zadań remontowych określono we wnioskach o dofinansowanie, stanowiących załączniki do umów zawartych z Wojewodą Opolskim. I tak:

– w przypadku remontu ul. Odrzańskiej rozpoczęcie robót pierwotnie miało nastąpić w marcu 2010 r., a zakończenie w październiku 2010 r. Aneks nr 1 do umowy, dokonano zmiany określonego w pkt 14 wniosku o dofinansowanie terminu rozpoczęcia robót na lipiec 2010 r. Przesunięcie terminu rozpoczęcia robót wiązało się z zakończeniem postępowania przetargowego w czerwcu 2010 r. i było zgodne ze stanem faktycznym.

(dowód: akta kontroli str. 140-144, 145-154, 155-163)

– w przypadku modernizacji i remontu ul. Krasickiego zakończenie realizacji projektu miało nastąpić do końca sierpnia 2011 r., natomiast rozpoczęcie robót – w kwietniu 2011 r. Faktycznie prace rozpoczęto w czerwcu 2011 r., co nie miało jednak wpływu na termin zakończenia robót.

(dowód: akta kontroli str. 218-224, 225-235, 368-369)

³¹ Załącznik do uchwały Nr XXXII/242/09 z dnia 14 września 2009 r. w sprawie zmiany uchwały budżetowej na 2009 r.

³² Załącznik do uchwały Nr XLIII/305/10 z dnia 30 sierpnia 2010 r. w sprawie zmiany uchwały budżetowej na 2010 r.

³³ Dalej: ZDP.

³⁴ Pismo ZDP/DT/2211-27/2009 z dnia 23 listopada 2009 r.

Sprawozdania z wykorzystania dotacji zostały przekazane Wojewodzie z zachowaniem terminów określonych w § 7 ust. 1 pkt 3 umów, tj. do 31 stycznia roku następującego po roku, w którym została udzielona dotacja. Sprawozdania były sporządzone rzetelnie, a dane w nich zawarte były zgodne z protokołami odbioru końcowego robót, fakturami za wykonane roboty drogowe oraz dowodami ich zapłaty.

(dowód: akta kontroli str. 164-168, 236-241, 257)

W wyniku realizacji obu projektów Gmina osiągnęła planowany efekt rzeczowy, co potwierdziły oględziny przeprowadzone na miejscu realizacji zadań.

(dowód: akta kontroli str. 383-385)

Uzyskane dotacje Gmina wykorzystwała zgodnie z przeznaczeniem. Stosownie do postanowień § 4 umów o dofinansowanie projektów dotacje celowe z budżetu państwa były przekazane po złożeniu pisemnego wniosku o wypłatę dotacji wraz z potwierdzonymi za zgodność z oryginałem załącznikami m.in. kserokopiami faktur, rachunków, dowodów zapłaty i protokołów odbioru robót. Dotacje wpłynęły na rachunek Urzędu odpowiednio w dniach 24 grudnia 2010 r. i 27 grudnia 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 169-192, 242-259)

Realizacja zadań dofinansowanych w ramach NPPDL nie była przedmiotem kontroli jednostek zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 110)

Objęte kontrolą zadania zgodnie z art. 29 ust. 2 pkt 1 i 12 w związku z art. 30 ust. 1 pkt 2 *Prawa budowlanego* nie wymagały pozwolenia na budowę. Wójt zgłosił do Wydziału Budownictwa Starostwa Powiatowego w Opolu zamiar wykonania robót budowlanych w dniu 24 lipca 2009 r. (ul. Odrzańska) oraz w dniu 4 kwietnia 2011 r. (ul. Krasickiego). Po zakończeniu ww. robót remontowych Gmina nie miała obowiązku zawiadomienia Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w celu uzyskania zezwolenia na użytkowanie dróg.

(dowód: akta kontroli str. 260-261)

Roboty remontowe w przypadku ww. zadań wykonywane były przez jednego wykonawcę, nie zachodziła zatem konieczność koordynacji robót w pasie drogowym. W związku z ww. remontami Wójt nie wydawał zezwoleń na zajęcie pasa drogowego.

(dowód: akta kontroli str. 273-280)

W wyniku realizacji powyższych zadań Gmina uzyskała zamierzone efekty dla zwiększenia płynności ruchu i poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego, potwierdzone w trakcie oględzin, m.in. takie jak:

- ułatwienie komunikacji samochodów ciężarowych do zwirowni, jak również samochodów osobowych, pieszych i rowerzystów zamieszkałych przy ul. Odrzańskiej w Przyworach. Remont nawierzchni znacząco wpłynął na skrócenie czasu przejazdu do drogi wojewódzkiej nr 423, przyczynił się do zmniejszenia wibracji i obciążenia hałasem oraz zwiększenia potencjału inwestycyjnego sąsiednich terenów;
- ułatwienie dojazdu mieszkańcom i turystom do przedsiębiorców i instytucji funkcjonujących w Kątach Opolskich. Remont nawierzchni ul. Krasickiego przyczynił się do zmniejszenia wibracji i obciążenia hałasem spowodowanych ruchem samochodowym, a przeniesienie części ruchu pieszo-rowerowego z dróg powiatowych biegnących przez Kąty Opolskie na wyremontowaną ul. Krasickiego zapewniło poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego.

(dowód: akta kontroli str. 156-163, 225-236, 383-385)

Z informacji uzyskanych od Zastępcy Dyrektora ZDP w Opolu w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wynika, iż w zakresie stanu powiązań sieci dróg gminnych z siecią dróg powiatowych na skutek zmiany nawierzchni z gruntowej na twardą ulepszoną na drogach gminnych – dojazdowych do dróg powiatowych nastąpiła poprawa komfortu jazdy oraz dostępności do lokalnych ośrodków gospodarczych. Natomiast zdaniem Dyrektora trudno jest określić wpływ modernizowanych przez Gminę w ramach NPPDL dróg na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze powiatu oraz na zwiększenie płynności ruchu, ze względu na brak danych w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 82, 193-194)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Udzielanie zamówień publicznych

Opis stanu
faktycznego

Wykonawcy robót remontowych obu objętych kontrolą zadań zostali wyłonieni w trybie przetargu nieograniczonego. Umowę nr 22/10 na remont ul. Odrzańskiej (etap I) zawarto w dniu 7 lipca 2010 r. Na remont ul. Krasickiego umowa nr 09/11 została podpisana 20 kwietnia 2011 r. W umowach nie określono formuły prawnej prowadzonego postępowania przetargowego.

(dowód: akta kontroli str. 265-272, 273-280)

Stosownie do art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*³⁵, zamawiający przestrzegał zakazu dzielenia zamówienia na części. Specyfikacje Istotnych Warunków Zamówienia³⁶ zawierały wszystkie elementy określone w art. 36 Pzp.

(dowód: akta kontroli str. 281-287, 288-294)

Gmina zamieściła ogłoszenia o zamówieniu na roboty budowlane dotyczące remontów ul. Odrzańskiej i ul. Krasickiego zgodnie z wymogami określonymi w art. 40 Pzp. Ogłoszenia w BIP³⁷ na stronie internetowej Gminy oraz na tablicy ogłoszeń zamieszczono po ich opublikowaniu w Biuletynie Zamówień Publicznych³⁸ (tego samego dnia). Treść ogłoszeń była zgodna z wymogami określonymi w art. 41 Pzp. Ogłoszenia o zmianie terminu składania i otwarcia ofert w przypadku obu zamówień zostały zamieszczone w BZP, w BIP i na tablicy ogłoszeń Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 296-323, 355-356)

Wójt zarządzeniem nr OR 0152-15/10 z dnia 30 kwietnia 2010 r. powołał stałą komisję przetargową w czteroosobowym składzie. W dniu otwarcia ofert (odpowiednio: 8 czerwca 2010 r. i 21 marca 2011 r.) wszystkie osoby uczestniczące w postępowaniu po stronie zamawiającego - zgodnie z art. 17 ust. 2 Pzp - złożyły

³⁵ Dz. U. z 2010 r. nr 113, poz. 759 ze zm., dalej Pzp.

³⁶ Dalej: SIWZ.

³⁷ Biuletyn Informacji Publicznej.

³⁸ Dalej: BZP.

oświadczenia o braku okoliczności do wykluczenia z postępowania, o których mowa w art. 17 ust. 1 ww. ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 295)

Zamawiający nie żądał od wykonawców wniesienia wadium. Wartość zamówień nie przekraczała kwot określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp.

(dowód: akta kontroli str.296-299, 308-312)

Wybrane oferty odpowiadały treści SIWZ i były najkorzystniejsze pod względem kryterium określonego w SIWZ, tj. najniższej ceny.

(dowód: akta kontroli str. 324-331)

Postępowania przetargowe dotyczące ww. remontów nie zostały unieważnione, jak również nie prowadzono postępowania odwoławczego. Zgodnie z art. 96 ust.1 Pzp, w trakcie prowadzenia postępowania zamawiający sporządził pisemne protokoły postępowań o udzielenie zamówienia.

(dowód: akta kontroli str. 332-336, 337-346)

W przypadku obu remontów dróg umowy z wybranymi wykonawcami podpisano w ostatnim dniu związania ofertą, po upływie ośmiu dni od wysłania faxem informacji o wyborze najkorzystniejszej oferty, co było zgodne z art. 94 ust.1 pkt 2 Pzp.

(dowód: akta kontroli str. 347-350, 351-354)

W SIWZ zamawiający żądał od wykonawców wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 3% ceny umownej, tj. kwoty 6 098,26 zł w przypadku remontu ul. Odrzańskiej (§ 20 umowy) i kwoty 7 424,13 zł w przypadku remontu ul. Krasickiego (§ 19 umowy) na dzień zawarcia umowy (w 100%). Wykonawcy złożyli wymagane zabezpieczenia w formie (odpowiednio) gwarancji ubezpieczeniowej i bankowej w dniu zawarcia umowy.

(dowód: akta kontroli str. 357-360)

Umowy z wykonawcami zostały zawarte zgodnie z projektami załączonymi do SIWZ. W umowach określono kary umowne w wysokości 0,10% wynagrodzenia umownego za każdy dzień zwłoki, jeśli: 1/ zamawiający zwleka w dokonaniu odbioru robót (przysługujące wykonawcy), 2/ wykonawca zwleka z wykonaniem przedmiotu umowy oraz z usunięciem wad stwierdzonych przy odbiorze lub w okresie rękojmi albo gwarancji (przysługujące zamawiającemu). Ponadto ustalono, iż wykonawca zapłaci zamawiającemu kary w wysokości 5% wynagrodzenia umownego w przypadku odstąpienia od umowy z przyczyn zależnych od wykonawcy. W przypadku gdy szkoda rzeczywista przewyższałaby wysokość należnych kar umownych stronom przysługiwało również prawo dochodzenia odszkodowania uzupełniającego.

(dowód: akta kontroli str.273-280)

Ostateczny odbiór końcowy robót remontowych na ul. Odrzańskiej i przekazanie drogi do eksploatacji nastąpiło w dniu 25 października 2010 r. W protokole odbioru komisja³⁹ stwierdziła, że: roboty zostały wykonane zgodnie z umową i zasadami sztuki budowlanej, jakość wykonanych robót jest dobra, brak zauważonych wad i usterek. Roboty zostały rozpoczęte 12 lipca i zgłoszone do ostatecznego odbioru

---

³⁹ W trzyosobowym składzie: przedstawiciel wykonawcy, przedstawiciel zamawiającego, inspektor nadzoru.

22 października 2010 r., tj. po dniu 30 września 2010 r. określonym w umowie jako termin zakończenia całości zadania, co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 363)

Końcowego odbioru robót remontowych na ul. Krasickiego i przekazania do eksploatacji dokonała komisja⁴⁰ w dniu 10 sierpnia 2011 r. W protokole komisja nie stwierdziła żadnych wad i usterek, uznając tym samym roboty za odebrane. Roboty rozpoczęto 6 czerwca i zakończono 5 sierpnia 2011 r. - zgodnie z umową, zgłoszenie do odbioru nastąpiło w dniu 5 sierpnia 2011 r. W ocenie komisji roboty zostały wykonane zgodnie z umową i zasadami sztuki budowlanej, a jakość wykonanych robót była dobra.

(dowód: akta kontroli str. 256, 421)

Zapłaty za wykonane remonty dokonano w kwotach i terminach określonych w umowach. Gmina nie zawierała umów na roboty dodatkowe, zamienne i uzupełniające, związane z ww. remontami dróg.

(dowód: akta kontroli str. 183-184, 250-251, 254)

W dokumentacji przetargowej Gmina określiła terminy zakończenia całości zadania. Terminy te były tożsame z postanowieniami § 2 umów o wykonanie robót drogowych, tj. odpowiednio 30 września 2010 r. i 31 sierpnia 2011 r. Również w harmonogramach rzeczowo-finansowych obu zadań, stanowiących załączniki do umów o dofinansowanie w ramach NPPDL, nie dokonano podziału realizowanych robót remontowych na poszczególne elementy robót.

(dowód: akta kontroli str. 273-294, 296-299, 308-312)

Dokumentacja techniczna ww. remontów obejmowała zatwierdzone projekty stałej organizacji ruchu drogowego, co przedstawiono w pkt 2.3. niniejszego wystąpienia. Projekty zawierały elementy określone w § 5 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. *w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem*⁴¹, w tym terminy ich realizacji (odpowiednio) do 27 marca i 31 grudnia 2011 r. Wdrożenie tych projektów potwierdziły oględziny przeprowadzone w trakcie kontroli NIK, nie można było natomiast ustalić, czy terminy te zostały dotrzymane, w związku z brakiem dzienników budowy oraz innych dokumentów wskazujących termin wprowadzenia tych organizacji ruchu.

(dowód: akta kontroli str. 104-109, 383-385)

Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót⁴² dla kontrolowanych zadań stanowiły integralną część materiałów obowiązujących w postępowaniu i prowadzeniu robót budowlanych, co było zgodne z art. 31 Pzp, który stanowi, iż *zamawiający opisuje przedmiot zamówienia na roboty budowlane za pomocą dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych*. SST zostały opracowane przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane w zakresie drogownictwa, a ich zakres i forma uwzględniały postanowienia § 12-§ 14 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 2 września

---

⁴⁰ Składająca się z dwóch przedstawicieli wykonawcy, dwóch przedstawicieli zamawiającego i inspektora nadzoru.

⁴¹ Dz. U. Nr 177, poz. 1729., dalej: rozporządzenie *w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach*.

⁴² Dalej: SST.

2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego⁴³.

SST precyzowały wymagania dotyczące wbudowanych materiałów oraz ich badania, określały wymogi dotyczące warunków atmosferycznych przy wykonywaniu robót drogowych oraz zasady kontroli jakości robót. Zgodnie z treścią ww. specyfikacji wykonawca powinien opracować i przedłożyć do aprobaty zamawiającego program zapewnienia jakości, wykonawca był także odpowiedzialny za pełną kontrolę robót i jakości materiałów oraz ponosił wszelkie koszty związane z organizowaniem i prowadzeniem badań materiałów. Gmina zabezpieczyła sobie możliwość dokonywania kontroli, pobierania próbek i badania materiałów u źródła ich wytwarzania. W umowach z wykonawcami Gmina zobowiązała wykonawców do okazania certyfikatu zgodności z Polską Normą, aprobatą techniczną lub stosownego atestu w stosunku do wskazanych materiałów.

(dowód: akta kontroli str. 273-280, 398-420, 428-430)

Umowy z wykonawcami ww. zadań remontowych zawierały m.in. zapis o udzieleniu przez wykonawcę trzyletniej gwarancji na wykonany przedmiot umowy licząc od daty bezusterkowego odbioru końcowego oraz zapis, zgodnie z którym w sprawach nieuregulowanych umową mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego. W przypadku ul. Odrzańskiej okres gwarancji trwa od 25 października 2010 r. do 25 października 2013 r., a w przypadku ul. Krasickiego od 10 sierpnia 2011 r. do 10 sierpnia 2014 r. SST nie uwzględniały warunków gwarancji i rękojmi.

(dowód: akta kontroli str. 256, 273-280, 363)

SST i umowy z wykonawcami ww. zadań remontowych zawierały postanowienia dotyczące odbioru końcowego robót oraz ewentualnego usunięcia wad stwierdzonych przy odbiorze końcowym. Ustalono, że odbiór nastąpi jednorazowo po zakończeniu całości robót objętych umową w terminie do 10 dni od dnia pisemnego zawiadomienia przez wykonawcę o osiągnięciu gotowości do odbioru. W SST określono terminy i warunki odbioru robót zanikających i ulegających zakryciu, jak również dokumenty, które wykonawca powinien przedłożyć w celu dokonania odbioru robót, natomiast w umowach z wykonawcami zapisów tej treści nie uwzględniono.

(dowód: akta kontroli str. 273-280, 398-420, 428-430)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Gmina jako zamawiający, wbrew postanowieniom § 14 umowy nr 22/10 z 7 lipca 2010 r., nie obciążyła wykonawcy remontu ul. Odrzańskiej karami umownymi z tytułu opóźnienia w zakończeniu realizacji zadania.

Do odbioru robót remontowych wykonanych na ul. Odrzańskiej komisja przystępowała trzykrotnie. W protokole odbioru robót z dnia 8 października 2010 r. komisja stwierdziła, m.in.: zakres wykonanych robót to: ułożenie krawężników betonowych na obu stronach drogi, wykonanie nawierzchni bitumicznej na podbudowie z kamienia łamanego, wykonanie poboczy z kamienia łamanego, wykonanie ścieków przykrawężnikowych z kostki kamiennej, wprowadzenie docelowej organizacji ruchu – montaż znaków drogowych. W czasie odbioru

⁴³ Dz. U. Nr 202, poz. 2072 ze zm.

stwierdzono usterki warstwy ścieralnej nawierzchni, m.in.: brak jednorodności i szczelności, występujące zaniżenia nawierzchni, ubytki, źle wykonane połączenia. Komisja zaleciła wykonawcy: sfrezować 3 cm i ułożyć 3 cm nowej warstwy ścieralnej, wykonać pobocza z mieszanki kamiennej 0-31 mm, uregulować wysokościowo studnię, zaspoinować ściek. W związku z ww. usterekami komisja nie dokonała odbioru przedmiotu umowy. W kolejnym protokole odbioru spisany w dniu 20 października 2010 r. komisja potwierdziła, że wykonawca sfrezował 3 cm nawierzchni i położył nową warstwę ścieralną (bez uwag). Jakość wykonanych robót komisja oceniła jako dobrą, pomimo tego zaleciła dokonanie poprawek poboczy. Zgłoszenia robót do odbioru końcowego, po usunięciu usterek, wykonawca dokonał w dniu 22 października (piątek), tj. 22 dni po dacie określonej w § 2 umowy jako termin zakończenia całości zadania (30 września 2010 r.), końcowy odbiór robót i przekazanie drogi do eksploatacji nastąpiło 25 października 2010 r. (poniedziałek). Należne kary umowne z tytułu 22 dni opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy (do dnia zakończenia robót) liczone w wysokości 0,1% wynagrodzenia umownego (203 275,45 zł) za każdy dzień zwłoki wyniosłyby 4 472,06 zł.

(dowód: akta kontroli str. 189-192, 273-276)

Uczestniczący w odbiorze robót inspektor nadzoru zeznał, że ww. droga pomimo stwierdzonych usterek nadawała się do użytkowania – docelowe oznakowanie drogi było wykonane prawidłowo. Usunięcie większości usterek komisja stwierdziła 20 października 2010 r. z wyjątkiem poboczy, które należało poprawić.

(dowód: akta kontroli str. 378-379)

Wójt w sprawie niedochodzenia kar umownych od wykonawcy robót wyjaśnił: *zgodnie z opinią prawną, brak było podstaw do naliczenia kar z tytułu zwłoki w wykonaniu robót remontowych na ul. Odrzańskiej. Wykonawca wykonał cały zakres prac w terminie określonym w umowie nr 22/10 z dn. 7 lipca 2010 r. Dokonał również zgłoszenia gotowości do odbioru w terminie określonym w umowie. Zamawiający przystąpił do czynności odbiorowych w terminie określonym w umowie. Komisja w trakcie czynności odbiorowych, do których przystąpiono w terminie zgodnym z umową, wykryła usterki i wyznaczyła termin ich usunięcia. W protokole z podjętych czynności odbiorowych z dnia 8 października 2010 r. widnieje zapis, że prace „wykonano zgodnie z umową nr 22/10 z dnia 07.07.2010 r.” i zakończono je „dnia 30.09.2010 r.” Dnia 20 października 2010 r. komisja stwierdziła protokolarnie dobrą jakość wykonanych prac w zakresie usunięcia usterek oraz brak dalszych usterek - potwierdzone protokolarnie. Po zakończeniu czynności odbiorowych komisja z dniem 25 października 2010 r. odebrała przedmiot umowy. W umowie nie widnieje zapis jakoby bezusterkowy odbiór całości prac związanych z wykonaniem przedmiotu umowy miał nastąpić w nieprzekraczalnym, ściśle określonym terminie 30 września 2010 r. Zamawiający przewidział możliwość usunięcia wadliwości stwierdzonych w ramach odbioru prac i wyznaczenia na to dodatkowego terminu. Zdaniem prawnika, na podstawie podpisanej umowy, trudno będzie doprowadzić do tego, że Wykonawca jednocześnie wskazane przez Zamawiającego wady usunie i zapłaci jeszcze za opóźnienie tym spowodowane. Zgodnie z punktem 8.3.1 SST „komisja odbierająca Roboty dokona ich oceny jakościowej na podstawie przedłożonych dokumentów...”. Zapis ten upoważnia komisję do podjęcia jednoznacznych decyzji w kwestii odbioru prac. Z punktu widzenia możliwości dochodzenia od Wykonawcy zapłaty kar umownych należy zwrócić uwagę, że roszczenia Zamawiającego z tego tytułu w przedmiotowym przypadku umowy na roboty budowlane, nie uległy jeszcze przedawnieniu. Gmina zadbała o rzetelny przebieg kontroli zapewniając udział, poza osobami z uprawnieniami, dwóch pracowników merytorycznych odpowiedzialnych za*

przedmiotowy zakres prac. Fakt stwierdzenia i usunięcia usterek nie wpłynął negatywnie na jakość przedmiotu umowy a wręcz przeciwnie. Cel zamierzonego zadania został osiągnięty zgodnie z założeniami.

(dowód: akta kontroli str. 381-382, 425-426, 470-472)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK nie podziela powyższego stanowiska, gdyż w protokole odbioru z dnia 8 października 2010 r. zawarto zapis, iż w związku ze stwierdzonymi usterekami przedmiot umowy *nie zostaje odebrany*. Podkreślić również należy, że z treści § 11 umowy, dotyczącego m.in. obowiązków wykonawcy w zakresie usunięcia wad stwierdzonych podczas odbioru wynika ponadto, iż wykonawca zobowiązany był usunąć wady na własny koszt i w terminie określonym przez zamawiającego, z uwzględnieniem okresu określonego w § 2, tj. do dnia ustalonego w umowie jako termin zakończenia całości zadania.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

5. Wykonywanie robót drogowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich jakości

Opis stanu
faktycznego

Roboty drogowe realizowane w ramach objętych kontrolą zadań, polegające na remontach istniejących dróg gminnych, nie wymagały zezwolenia Starosty Opolskiego, wydanego na podstawie art. 11a ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. *o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych*⁴⁴. Działki, na których znajdowały się remontowane drogi, były własnością Gminy i Skarbu Państwa.

(dowód: akta kontroli str. 432-444)

Przekazanie placu budowy i dokumentacji technicznej w przypadku remontu ul. Odrzańskiej nastąpiło protokolarnie w dniu podpisania umowy (7 lipca 2010 r.). W przypadku remontu ul. Krasickiego protokół przekazania terenu i placu budowy podpisano w dniu 6 czerwca 2011 r., przy czym w umowie z 20 kwietnia 2011 r. termin ten nie został określony. W przekazaniu placu budowy każdorazowo uczestniczył inspektor nadzoru⁴⁵, zatrudniony przez Gminę do sprawowania nadzoru nad realizacją obu remontów. Według § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 19 listopada 2001 r. *w sprawie rodzajów obiektów budowlanych, przy których realizacji jest wymagane ustanowienie inspektora nadzoru inwestorskiego*⁴⁶, ustanowienie inspektora nadzoru dla objętych kontrolą zadań nie było wymagane. Do zadań inspektora nadzoru⁴⁷ należało podejmowanie decyzji i odpowiedzialności za nie we wszystkich sprawach związanych z jakością robót, oceną jakości materiałów i postępem robót oraz na kontrolowaniu rozliczenia budowy.

(dowód: akta kontroli str. 273-280, 365-367, 372-375)

⁴⁴ Dz. U. z 2008 r. Nr 193, poz. 1194 ze zm.

⁴⁵ W osobie mgr inż. T.S., posiadającego uprawnienia budowlane w specjalności drogowej nr ewid. OPL/02243/PWOD/06.

⁴⁶ Dz. U. Nr 138, poz. 1554.

⁴⁷ Zgodnie z treścią zawartych umów nr 22a/10 i 08/11.

W umowach z wykonawcami nie określono terminów rozpoczęcia robót, tylko terminy zakończenia całości zadania (w § 2). W przypadku remontu ul. Krasickiego termin zakończenia zadania został dotrzymany, natomiast ostatecznego odbioru Remontu ul. Odrzańskiej w związku z koniecznością usunięcia usterek dokonano w dniu 25 października 2010 r., tj. 25 dni po terminie określonym w umowie jako data całkowitego zakończenia zadania (30 września 2010 r.). Wykonawca zgłosił zadanie do ostatecznego odbioru w dniu 22 października 2010 r. Sprawę odbioru końcowego zrealizowanych zadań przedstawiono w pkt 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 189-192, 256, 363-364, 368-369)

Gmina jako zamawiający wyegzekwowała od wykonawców opracowanie programów zapewnienia jakości. Po zakończeniu robót programy te były przechowywane w Referacie GT wraz dokumentacją dotyczącą zrealizowanych remontów. Dobry stan techniczny wyremontowanych dróg został potwierdzony podczas oględzin przeprowadzonych w trakcie kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 383-385, 446-447, 449-468)

W sprawie programu zapewnienia jakości robót inspektor nadzoru zeznał, iż: *w chwili przystępowania do realizacji robót żądał od wykonawcy opracowania tzw. PZJ. Na robotach nieskomplikowanych podlegających jedynie zgłoszeniu robót program ten ograniczał się do wskazania ilości pracowników, gwarantującej terminowe wykonanie umowy wraz z ich kompetencjami, wskazanie jednostki wykonującej badania kontrolne robót, dodatkowo żądał wykazu materiałów celem zatwierdzenia ich do wbudowania. Wykonawca sporządził PZJ w formie pisemnej. Na tej podstawie inspektor nadzoru zezwalał na rozpoczęcie robót.*

(dowód: akta kontroli str. 378-379)

Gmina nie zlecała dodatkowych badań jakości wykonanej nawierzchni i użytych materiałów, a ocena jakości zrealizowanych robót należała do zadań inspektora nadzoru, zatrudnionego w tym celu przez Gminę. Zgodnie z treścią § 4 umów do obowiązków wykonawcy remontu należało m.in. zgłoszenie do odbioru robót zanikających lub ulegających zakryciu (pkt 4), które powinny być odebrane przez inspektora nadzoru w ciągu trzech dni.

(dowód: akta kontroli str. 273-280, 378-379)

Wykonawcy złożyli wymagane zabezpieczenie należytego wykonania robót w formie gwarancji, co przedstawiono w pkt 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Terminy gwarancji określone w protokołach odbioru końcowego i przekazania do eksploatacji wynosiły trzy lata i były zgodne z postanowieniami umów.

(dowód: akta kontroli str. 256, 273-280, 357-360, 363)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Gmina nie zapewniła rzetelnego dokumentowania przebiegu inwestycji, w tym warunków pogodowych, odbiorów robót zanikających i ulegających zakryciu, itp., wskutek czego nie miała możliwości ustalenia, czy inwestycje zostały zrealizowane prawidłowo i zgodnie ze sztuką budowlaną.

W związku nieprowadzeniem przez wykonawców wymaganych zapisami SST dzienników budowy, a także brakiem innych dokumentów dotyczących przebiegu inwestycji, nie było możliwości ustalenia, czy występowały przerwy w realizacji objętych kontrolą zadań i czy w trakcie realizacji robót przestrzegano wymogów

w zakresie warunków pogodowych. Inspektor nadzoru zeznał, iż *nie przypomina sobie sytuacji, aby występowały istotne przerwy w realizacji zadań, o czym świadczy brak aneksów do przedmiotowych umów, wydłużających termin realizacji obu zadań. Dodał ponadto, że warunki pogodowe są szczególnie istotne przy wykonywaniu robót bitumicznych. Potwierdził, że warunki pogodowe były z całą pewnością przestrzegane, gdyż nigdy nie zezwala na położenie asfaltu podczas opadów deszczu czy temperatury poniżej 5 °C.*

(dowód: akta kontroli str. 378-379)

Wprawdzie na podstawie art. 42 ust. 3 ustawy *Prawo budowlane*, w przypadku realizacji robót remontowych, wykonawcy nie mieli obowiązku prowadzenia dziennika budowy, to jednak zdaniem NIK wprowadzenie takiego zapisu w SST, w przypadku badanych robót drogowych, stanowiło dodatkowy wymóg nałożony przez zamawiającego na wykonawców, który winien być realizowany.

W sprawie braku dzienników budowy kierownik Referatu GT wyjaśnił, że *prace w zakresie przywołanych remontów dróg prowadzone były celem dbałości o zabezpieczenie interesów Gminy pod nadzorem osób posiadających stosowne uprawnienia budowlane w zakresie drogownictwa, poprzez ustanowienie, pomimo braku takiego obowiązku, inspektora nadzoru inwestorskiego oraz powołaniu do udziału jako członka komisji w czynnościach odbiorowych drugiej osoby posiadającej stosowne uprawnienia. Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót również zostały zlecone do opracowania osobom posiadającym uprawnienia budowlane w zakresie drogownictwa. Zważając na fakt, że ustawa *Prawo budowlane* jednoznacznie wskazuje, że remont nie wymaga pozwolenia na budowę ani prowadzenia dziennika budowy, inspektor nadzoru inwestorskiego jako osoba odpowiedzialna (z tytułu pełnionej funkcji) za prawidłowe prowadzenie dokumentacji i wykonanie prac w procesie budowlanym z rozliczeniem budowy włącznie, podjął decyzję o braku konieczności prowadzenia dziennika budowy dla tak małego zakresu remontu obiektu liniowego, a odpowiedzialność za prawidłowe wykonanie i przebieg prac wzięł na siebie. Nie wpłynęło to w jakikolwiek sposób na jakość wykonanych robót. Osiągnięto cel założony w projekcie. Zamawiający zgodnie z wspomnianą specyfikacją przekazał Wykonawcy teren budowy pod nadzorem inspektora nadzoru inwestorskiego wraz ze wszystkimi uzgodnieniami prawnymi i administracyjnymi, współrzędnymi punktów geodezyjnych oraz wymienionymi dokumentacjami technicznymi. W przyszłości pracownicy merytoryczni zobowiązani będą do wymagania od zleceniobiorcy bardziej uściślonego wykonania przedmiotowej specyfikacji celem wyeliminowania zapisów o zabezpieczeniach Zamawiającego, które mogą okazać się zbędne.*

(dowód: akta kontroli str. 422-423)

Inspektor nadzoru T.S. w sprawie braku dzienników budowy zeznał: *jako autor tych specyfikacji znałem ich treść. Dziennik budowy wskazany w specyfikacjach uzyskuje się w Starostwie Powiatowym, czyli jednostce która wydaje go na podstawie prawomocnej decyzji pozwolenia na budowę. W przypadku obu remontów przepisy ustawy *Prawo budowlane* nie nakładają obowiązku uzyskania pozwolenia budowlanego, a jedynie Zgłoszenie robót budowlanych. W związku z powyższym nie ma także możliwości uzyskania dziennika budowy na tego typu zadania. Dlatego też zapis w ww. specyfikacji odnoszący się do projektu z pozwoleniem budowlanym nie mógł być w tym przypadku spełniony.*

(dowód: akta kontroli str. 378-379)

W sprawie nieegzekwowania od inspektora nadzoru rzetelnego wykonania obowiązków Kierownik Referatu GT wyjaśnił, że: *egzekwowanie od zleceniobiorców powierzonych im prac należy do obowiązków poszczególnych pracowników*

merytorycznych prowadzących sprawy zgodnie z zakresami czynności. Zwiększa to zaangażowanie i poczucie odpowiedzialności za wykonywane czynności z zakresu obowiązków. W przypadku niejasności, problemów pracownik zgłasza problem kierownikowi referatu oraz ma ciągły dostęp do usług świadczonych przez Kancelarię Prawną. Nie zostały mi zgłoszone jakiegokolwiek problemy związane z przeprowadzonymi remontami przedmiotowych dróg. Pracownicy prowadzący sprawy, odpowiadają za prawidłowy przebieg i odbiór zleconych prac. Kierownik referatu zgodnie z zakresem czynności nadzoruje prace wykonywane przez pracowników co nie oznacza, że ma obowiązek wykonywać je za nich. Ze względu na szeroki zakres powierzonych mi czynności i obszerny zakres zadań całego referatu nie ma możliwości szczegółowego kontrolowania wszystkich dokumentów przygotowywanych, zleconych i wykonanych przez 6-ciu pracowników poza wykonywaniem zadań z zakresu czynności i innych zadań dodatkowych zleconych przez przełożonych. Kontrola rzetelności wykonywanych prac przez inspektora nadzoru inwestorskiego następuje na podstawie podpisanej umowy oraz zapisów ustawy Prawo budowlane określającej m.in. prawa i obowiązki inspektora nadzoru inwestorskiego.

(dowód: akta kontroli str. 422-423)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W ocenie NIK niewyegzekwowanie dokumentowania przebiegu robót oraz czynności nadzoru w tym zakresie było działaniem nierzetelnym, zwiększającym ryzyko wystąpienia nieprawidłowości przy prowadzeniu robót budowlanych i narażającym na możliwość wystąpienia wad w późniejszym okresie eksploatacji dróg i skutkować skróceniem okresu bezusterkowego ich użytkowania, mimo wydatkowania na ich remonty kwoty 450,7 tys. zł.

Ocena cząstkowa

Gmina nie zapewniła realizacji przez wykonawców oraz inspektora nadzoru kontrolowanych zadań istotnych obowiązków wynikających z zawartych umów w szczególności mających na celu zapewnienie należytej jakości wykonywanych robót budowlanych. Powyższe znacząco zwiększało ryzyko wystąpienia usterek podczas eksploatacji tych dróg, w tym również takich, które nie będą mogły być usunięte w okresie gwarancji.

6. Odbiory robót drogowych

Opis stanu faktycznego

Do odbioru końcowego robót w przypadku obu zadań przystąpiono przed upływem 10 dni od daty pisemnego zawiadomienia przez wykonawcę o osiągnięciu gotowości do odbioru, tj. w terminie określonym w § 10 umów.

Dokumentacja odbiorowa składała się z dokumentów związanych z jakością wszystkich wbudowanych materiałów (kamienie, kostki, krawężniki, znaki drogowe, mieszanka mineralno-bitumiczna), oświadczenia kierownika budowy o zgodności wykonanych robót ze sztuką budowlaną i projektem technicznym oraz wyników badań sprawdzających jakość robót wskazanych do wykonania przez inspektora nadzoru. Dokumenty te po dokonaniu odbioru robót przechowywane były w Referacie GT Urzędu. Inspektor nadzoru T.S. potwierdził, że wykonawcy przedłożyli wymagane przez niego do odbioru robót dokumenty.

(dowód: akta kontroli str. 378-379, 418, 445)

W trakcie odbioru robót związanych z remontem ul. Odrzańskiej w dniu 8 października 2010 r., komisja z uwagi na stwierdzone usterek nie dokonała odbioru końcowego zadania. Usunięcie większości usterek nastąpiło w wyznaczonym

terminie (z wyjątkiem poboczy, które należało jeszcze poprawić), co zostało potwierdzone w protokole komisji z dnia 20 października 2010 r. Końcowy odbiór zadania i przekazanie do eksploatacji nastąpiło w dniu 25 października 2010 r. Sprawa odbioru końcowego ww. zadania została przedstawiona w pkt 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Natomiast przy odbiorze końcowym robót związanych z remontem ul. Krasickiego komisja nie stwierdziła usterek.

(dowód: akta kontroli str. 189-192, 256, 363-364, 368-369, 378-379)

Zgodnie z § 12 rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach, wykonawca robót remontowych na ul. Odrzańskiej w dniu 1 września 2010 r. z siedmiodniowym wyprzedzeniem, zawiadomił Wójta o wprowadzeniu tymczasowej organizacji ruchu na czas wykonywania prac związanych z przebudową ww. drogi (w dniach 8 - 30 września 2010 r.)⁴⁸. Następnie 30 września 2010 r. poinformował, iż z dniem 7 października 2010 r. zostanie wprowadzona docelowa organizacja ruchu po zakończeniu prowadzonych robót. Natomiast w trakcie remontu ul. Krasickiego wykonawca robót nie wprowadzał tymczasowej organizacji ruchu drogowego.

Oględziny przeprowadzone podczas kontroli NIK potwierdziły, że oznakowanie dróg było zgodne z zatwierdzonymi projektami stałej organizacji ruchu.

(dowód: akta kontroli str. 370-371, 383-385)

Sprawę kar umownych przedstawiono w części dot. nieprawidłowości w pkt 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Wykonawcy udzielili Gminie trzyletniej gwarancji na wykonany przedmiot umowy, co było zgodne z § 12 umów. W umowach z wykonawcami nie określono zasad i terminów dokonywania przeglądów w okresie gwarancyjnym. Umowy te nie zawierały również postanowień dotyczących rękojmi, tylko zapis⁴⁹, iż w sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego. Gmina w kontrolowanym okresie nie przeprowadzała przeglądów gwarancyjnych, co potwierdził inspektor nadzoru, który wyjaśnił iż *nie przypomina sobie, aby był wzywany do udziału w przeglądzie gwarancyjnym w przypadku obu remontów*.

(dowód: akta kontroli str. 273-280, 378-379)

W treści SST zamawiający nie przewidział przeglądów gwarancyjnych, uwzględnił natomiast odbiór pogwarancyjny, który ma polegać na ocenie robót związanych z usunięciem usterek zaistniałych w okresie gwarancyjnym oraz ocenie wizualnej obiektu z uwzględnieniem zasad dla odbioru ostatecznego.

(dowód: akta kontroli str. 418)

Kierownik Referatu GT w sprawie braku przeglądów gwarancyjnych wyjaśnił, iż: *przedmiotowe drogi były kontrolowane pod tym kątem w ramach kontroli stanu technicznego dróg będącej obowiązkiem pracownika merytorycznego ds. dróg przy współudziale pracownika ds. inwestycji, który w ramach wykonywanych czynności z zakresu obowiązków odpowiada za bieżącą kontrolę i zgłaszanie wszelkich nowopowstałych wad, usterek i zagrożeń na drogach gminnych. Do dnia dzisiejszego nie stwierdzono żadnych usterek. Ostatni przegląd gwarancyjny nastąpi przed upływem terminu gwarancji celem kontroli stanu przedmiotowych dróg*

⁴⁸ Projekt tymczasowej organizacji ruchu nr KM.MW.5420-A-115/10 zatwierdzony przez Starostę Opolskiego.

⁴⁹ W § 22 umowy z wykonawcą Remontu ul. Odrzańskiej i § 21 umowy z wykonawcą Remontu ul. Krasickiego.

w najbardziej niekorzystnym okresie czyli przed końcem okresu gwarancji i potwierdzony zostanie protokolarnie.

(dowód: akta kontroli str. 422-423)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela stanowiska Kierownika Referatu GT, gdyż z ustaleń kontroli przedstawionych w pkt 1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego wynika, że zarządca nie przeprowadzał okresowych rocznych kontroli stanu technicznego dróg, wymaganych zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo budowlane*, tym samym nie posiada pełnej wiedzy o stanie technicznym poddanych remontom dróg. NIK uwzględniła jednak wyjaśnienia Kierownika Referatu GT, iż przegląd gwarancyjny zostanie dokonany przed upływem okresu gwarancji.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie udokumentowano rzetelnie przebiegu odbiorów końcowych robót, ponieważ na podstawie protokołów odbioru końcowego robót nie można było stwierdzić czy odbioru dokonano zgodnie wymogami określonymi w SST. Inspektor nadzoru T.S. zeznał, że w obu przypadkach przy odbiorze końcowym we własnym zakresie ocenił wszystkie parametry nawierzchni przy zastosowaniu ogólnie dostępnych przyrządów takich jak poziomica, niwelator. Według wyjaśnień inspektora nadzoru, ocenie komisji odbiorowej podlegało wykonanie poszczególnych elementów drogi wraz z badaniami kontrolnymi i dokumentami przedstawionymi przez wykonawcę, a także ocena wizualna wykonanej nawierzchni.

(dowód: akta kontroli str. 378-379)

Uczestnicząca w odbiorze końcowym robót z ramienia Gminy I.K. inspektor w Referacie GT⁵⁰, oświadczyła: *przystępując do odbioru końcowego robót drogowych na ul. Odrzańskiej w Przyworach i na ul. Krasickiego w Kałach Opolskich zapoznałam się z treścią SST na tyle na ile pozwalała mi posiadana wiedza (brak uprawnień drogowych, wykształcenia w zakresie prac drogowych). Odbiór końcowy robót nastąpił zgodnie z umową zawartą z Wykonawcą, jak również zgodnie z wymaganiami SST, dotyczącej szczegółów technicznych, za które odpowiedzialny był Inspektor Nadzoru. Komisja dokonała oceny jakościowej na podstawie przedłożonych dokumentów, wyników badań i pomiarów, oceny wizualnej oraz zgodności wykonania robót z dokumentacją projektową i SST. Roboty zanikające i ulegające zakryciu były na bieżąco odbierane przez Inspektora Nadzoru. Informacje o tym Inspektor Nadzoru przekazywał telefonicznie, bądź na spotkaniach w siedzibie Urzędu Gminy lub w terenie. Przed przystąpieniem do odbioru końcowego kontaktowałam się z Inspektorem Nadzoru w celu uzyskania zezwolenia na jego dokonanie. Kontrolę nad realizacją jakości zadań sprawował Inspektor Nadzoru na podstawie odrębnej umowy zawartej z Gminą. W trakcie realizacji zadań nie wpłynęły żadne informacje o nierzetelnym wykonywaniu obowiązków przez Inspektora Nadzoru.*

(dowód: akta kontroli str. 448)

2. Nie wyegzekwowano od wykonawców przedłożenia części wymaganych przez Gminę w SST dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia odbioru robót w tym m.in.: dzienników budowy i rejestrów obmiarów.

dowód: akta kontroli str. 418, 445)

⁵⁰ Od maja 2012 r. przebywająca na urlopie macierzyńskim i wychowawczym.

Według I.K. - inspektor w Referacie GT- wykonawcy robót nie przedłożyli niektórych wymienionych w SST dokumentów, takich jak: dzienniki budowy, opinie technologiczne, rysunki na wykonanie robót towarzyszących⁵¹ ponieważ w zakresie wykonywanych robót nie były wymagane.

(dowód: akta kontroli str.448)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

7. Egzekwowanie uprawnień z tytułu gwarancji i rękojmi

Opis stanu faktycznego

Wady stwierdzone w dniu 8 października 2010 r. w trakcie odbioru robót remontowych na ul. Odrzańskiej zostały usunięte w wyznaczonym terminie, co zostało potwierdzone w protokole komisji z dnia 25 października 2010 r.

(dowód: akta kontroli str. 189-192, 363)

Zabezpieczenie złożone w formie gwarancji ubezpieczeniowej⁵² jest nadal ważne (w okresie od 7 lipca do 30 października 2010 r. do kwoty 6 098,26 zł, a w okresie od 31 października do 15 listopada 2013 r. do kwoty 1 829,48 zł). Z kolei zabezpieczenie złożone w formie gwarancji bankowej⁵³ na kwotę 7 424,13 zł jest ważne do 31 sierpnia 2014 r. Gwarancje złożone przez wykonawców zadań jako zabezpieczenie należytego wykonania robót są przechowywane przez Skarbnika Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 357-360)

Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK (w dniu 23 maja 2013 r.) oględziny obu wyremontowanych dróg wykazały, że nawierzchnie dróg były równe, nie występowały na nich koleiny, osadzenia studni technicznych były równe.

(dowód: akta kontroli str. 383-385)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

8. Nadzór nad działalnością zarządcy dróg oraz realizacja wniosków pokontrolnych NIK z poprzednich kontroli

Opis stanu faktycznego

W latach 2010-2013 (I kwartał) zarządca dróg gminnych nie był kontrolowany w zakresie stanu technicznego i oznakowania dróg.

Kontrola NIK przeprowadzona w 2011 r. (D/11/501) dotyczyła dostosowania organizacji wyborów do Sejmu i Senatu RP pod kątem przygotowania do obsługi osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 110)

⁵¹ Roboty towarzyszące nie występowały.

⁵² Dot. remontu ul. Odrzańskiej.

⁵³ Dot. remontu ul. Krasickiego.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku skutecznego nadzoru nad wykonywaniem zadań przez pracowników Referatu GT. Według regulaminu organizacyjnego Urzędu za sprawne i zgodne z prawem funkcjonowanie referatów odpowiedzialni są ich kierownicy, którzy ustalają szczegółowe zakresy czynności dla pracowników referatu oraz nadzorują i kontrolują ich realizację. Stwierdzone w trakcie niniejszej kontroli nieprawidłowości zdaniem NIK świadczą ponadto o niezapewnieniu skutecznego nadzoru Wójta nad realizacją przez Referat GT zadań związanych z zarządzaniem siecią dróg gminnych i ich remontami.

(dowód: akta kontroli str. 5-14)

Według kierownika *Referatu GT wszyscy pracownicy referatu (włącznie z nim – 6 osób) mają bardzo szerokie i zróżnicowane tematycznie zakresy czynności, czego jako kierownik nie może lekceważyć i musi dbać o ustawowe warunki pracy. Szerokie i zróżnicowane zakresy czynności wymagają znajomości bardzo dużego zakresu przepisów prawnych. Zastanej sytuacji nie da się zmienić bez większych zmian organizacyjnych i zatrudnienia dodatkowych osób.*

(dowód: akta kontroli str. 89-90)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu opracowania projektu planu rozwoju sieci dróg gminnych, stosownie do obowiązku określonego art. 20 pkt 1 ustawy o drogach publicznych.
2. Zapewnienie przeprowadzania okresowych rocznych kontroli stanu technicznego wszystkich dróg gminnych i drogowych obiektów inżynierskich na tych drogach, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane.
3. Uzupelnienie danych w ksiązkach dróg i ich bieżące prowadzenie (aktualizowanie) stosownie do wymogu § 16 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie numeracji i ewidencji dróg publicznych.
4. Zapewnienie dokonywania objazdów wszystkich dróg gminnych stosownie do art. 20 pkt 10 ustawy o drogach publicznych i rzetelnego ich dokumentowania w dziennikach objazdu.
5. Podjęcie działań w celu zapewnienia egzekwowania od wykonawców robót wykonywanych na rzecz Gminy oraz od pracowników nadzoru, realizacji wszystkich obowiązków umownych.
6. Podjęcie działań w celu wyegzekwowania kary umownej w kwocie 4 472,06 zł z tytułu nieterminowego zakończenia remontu ul. Odrzańskiej.
7. Zapewnienie oznakowania dróg ostrzegającego o miejscach szczególnie uczęszczanych przez dzieci oraz dokonanie wymiany znaków drogowych o złym stanie technicznym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 20 czerwca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Kontroler
Elżbieta Mularczyk-Malec
główny specjalista k.p.

.....
podpis

.....
podpis